

Violència de gènere, una matèria mediable

UN TREBALL DE RECERCA POSA DE MANIFEST QUE LA MEDIACIÓ FAMILIAR POT SER UN MITJÀ ÚTIL PER A LA RESOLUCIÓ DE CONFLICTES I UNA POSSIBILITAT D'OBRIR NOVES VIES D'INTERVENCIÓ JUDICIAL EN DETERMINATS ASSUMPTES DE VIOLÈNCIA DOMÈSTICA. **PER MERITXELL TARRAGÓ PÉREZ, COL·LEGIADA NÚM. 33.648; LARA CAMARERO SANCHO, COL·LEGIADA NÚM. 33.381; MIGUEL ANGEL SORIA VERDE, RESPONSABLE DE LA RECERCA I VIRGINIA GARCIA ORTIZ, PSICÒLOGA.**

La Llei 5/2012, de 6 de juliol, de mediació en assumptes civils i mercantils, avala la introducció de la mediació en nous àmbits de conflictes, (article 2), establint tàcitament que, llevat de les matèries que consten expressament excloses del seu àmbit d'aplicació, la resta de matèries poden ser aplicades, de manera que podria aplicar la mediació familiar (MF) a aquells assumptes que s'arxivin o sobreseguin en els Jutjats de Violència contra la Dona (VIDO). La nova regulació permet derivar a

mediació aquells temes arxivats de violència de gènere, per donar resposta a les situacions conflictives familiars.

Molts conflictes familiars derivats de discussions i enfrontaments puntuals arriben als jutjats de VIDO sense ser realment situacions de maltractament, però sí que existeix un conflicte relacional i convivencial. En aquests casos, en considerar el jutge que els fets no són constitutius d'un delictes de violència de gènere, el procediment s'arxiva i el conflicte retorna a un àmbit privat, provocant, moltes

vegades, la frustració de la parella en conflicte i especialment de la dona, que continuarà pensant que la denúncia era necessària i per tant, viurà l'arxiu i la manca de resposta judicial, amb un sentiment de desemparament i indefensió per part de l'Administració de Justícia, que no ha sabut donar resposta o solució a la seva situació familiar. L'arxiu de la causa penal fa que l'imputat surti d'aquesta òrbita però la conflictivitat de fons persisteix produint una escalada del conflicte familiar. D'aquí que si la mediació és un procés mitjançant el qual un gestor imparcial i neutral (media-

dor), a través de la comunicació i del diàleg, en un entorn confidencial, fa que les pròpies parts (que accedeixen voluntàriament al procés) arribin a trobar solucions constructives per a la resolució del seu conflicte, podria ser oportú derivar a MF aquest tipus d'assumptes, sobretot, tenint en compte que la legislació vigent no ho prohibeix en absolut ja que, en no existir via penal, no hi ha delictes de violència de gènere. Concretament, per a aquests supòsits la MF pot ser una bona alternativa a l'aconseguir rebaixar la tensió existent entre les parts fent-les més proclius a buscar solucions que, en haver estat aportades al procés per elles mateixes, poden complir amb major percentatge d'èxit en un futur amb respecte al conflicte (Vall, A i Guillamat, A. (2011). Mediación i Violència de Gènere, una resposta útil en els casos d'arxiu de la causa penal, Revista de Mediación, 4 7), 20-25 i, el Llibre Blanc de la Mediación de Catalunya, Bloc III, Capítol 7, epígrafs 3.1.2, 3.1.3 i 3.2, ja estableixen la seva possible idoneïtat).

Malgrat això, probablement, a algú li pugui resultar complicat unir en un procés de mediación, en el qual sempre hi ha d'haver un equilibri entre les parts, als qui, tot i la inexistència del delictes, per no poder subsumir els fets en un tipus penal de violència de gènere, puguin sentir o sentir a l'altra part com "víctima" i / o "agressor". Però, el cert és que, si la Mediación Penal funciona i s'aplica en part del territori nacional, dins de la justícia restaurativa, congregant en un mateix espai a "víctima" i / o "agressor", un cop, s'ha aconseguit donar poder a la part més feble llavors per què no acceptar la possibilitat d'èxit de la MF en assumptes arxivats de VIDO, on ni tan sols podem parlar d'una víctima o agressor. No hi ha estudis científics a Espanya que justifiquin, doncs, aquestes crítiques; al contrari, científicament s'ha demostrat que la mediación provoca una menor reincidència després de finalitzar el procés de mediación.

El Centre de Mediación de Dret Privat de Catalunya (CMDPC), l'abril de 2008, va posar en marxa una experi-

ència pilot de mediación en conflictes familiars derivats de processos de MF en casos arxivats de VIDO [Sòria, MA, Vall Rius, A., Guillamat, A., Carrasco, L., Yepes, M., Alba, P. (2011)]. Aquest servei de MF s'inicia quan el jutge coneixedor de la situació relacional decideix arxivar les diligències urgents en considerar els fets dirigits no constitutius de delictes. Per tant, deriva l'assumpte, mitjançant Providència, al CMDPC, enviant a les parts a una sessió informativa de MF. La proximitat del "Servei de MF" i dels Jutjats de VIDO permet fer aquesta primera sessió informativa el mateix dia en què s'arxiva l'expedient, després del Judici. La persona de l'Oficina Judicial que tramita l'expedient de VIDO acompanya les parts fins al "Servei de MF" per rebre la sessió informativa de manera conjunta i / o separada. Des del moment de la sessió informativa s'activa el protocol d'actuació en assumptes de VIDO, amb particularitats respecte a temes d'ordre judicial familiar general, tenint cura de l'existència d'alguna causa que fes inviable la mediación, com l'existència, per exemple, d'un ordre d'allunyament entre les parts.

A la sessió de mediación es fa una selecció dels temes considerats mediables, es valora la idoneïtat de les persones per seguir el procés de mediación, el contingut del conflicte entre les parts, etc. Si les parts accepten participar en el procés de mediación s'inicia el procés. Les sessions de mediación es duen a terme dins de l'edifici judicial, això ajuda a la contenció entre les parts i dona continuïtat a la tutela judicial en la resolució del conflicte. Els compromisos obtinguts es recullen en l'acta final de la mediación i es donen a conèixer, un cop signada l'acta per les parts, al Jutjat de VIDO derivador de l'assumpte. Si no s'aconsegueixen acords, també.

Els resultats derivats de la investigació i obtinguts després de l'experiència pilot que va dur a terme el CMDPC demostren que la MF per aquest tipus d'assumptes funciona. Dels 63 casos estudiats el 77,8%, no tornen al sistema judicial, i es provoca una millora en la comunicació reduint la

conflictivitat penal. Aquests resultats han estat obtinguts a partir d'una anàlisi de la informàtica judicial de Catalunya i Espanya sobre el possible retorn del conflicte a través del registre Siraj i de la base de dades TEMIS que permet conèixer els processos i condemnes acumulades per un ciutadà en qualsevol de les jurisdiccions, a tot el territori català. A més, es van realitzar, dos "Focus Group" per analitzar l'eficàcia de l'experiència pilot i, cal dir que tots els agents judicials que van participar-hi van subratllar l'efectivitat de l'experiència pilot per ser una opció pacificadora, basada en el diàleg, en la no confrontació, en la contenció del conflicte que els va portar al jutjat de VIDO i on se'ls va retornar a les parts el poder de decisió sobre la seva situació.

A la sessió de mediación es fa una selecció dels temes considerats mediables, es valora la idoneïtat de les persones per seguir el procés de mediación, el contingut del conflicte entre les parts, etc.

Així doncs, això mostra no només la rellevància de la MF com a mitjà útil per a la resolució de conflictes en aquests casos, sinó a més com una possibilitat d'obrir noves vies d'intervenció judicial en determinats assumptes de violència domèstica. Si realment hi ha experiències que avalen, si més no, la desescalada del conflicte i que assegurin el no retorn a la via judicial per resoldre el mateix, potser no hauríem de descartar la seva aplicació, fins i tot seria oportú que la legislació arribés a contemplar el seu àmbit d'aplicació de forma expressa. ■